

Rozhovor Zbyňka Fišera s Ludvíkem Kunderou v časopise *Fórum*

(dokument)

rozhledy

rozhovor-rozhovor-rozhovor-rozhovor-roz

Zlaté jabloně byly rozcuchané. V Kunštátě česali jablka. Usrkávali jsme domácí mošt v pracovně, knihovně i galerii LUDVÍKA KUNDERY. A poslouchali jsme jeho vyprávění:

- "Jak probíhaly takzvané boje za Halase? Ta historie je víceméně důkladně obsažena ve výboru HLAD, který vyšel roku 1966. Je tam celý oddíl nazvaný 'O Halase, o Halasovi, s Halasem, proti Halasovi, od Halase k Halasovi'. Tam najdete téměř všechno - až po Skácelův projev nad hrobem v roce 1964. Doplnuji tuto montáž neustále ve všech směrech - o dokumenty, které mi tehdy nebyly dostupné, až směrem k dnešku, neboť sním o tom, že by z toho jednou-kdy?! - mohla být knížka, která by se četla jako román."
- + Jaký byl postoj Vítězslava Nezvala k Halasovi?
- "Jak víte, dva kohouti na ježonku tvoře se nikdy nesnesou. A koncem dvacátých let se poznalo, že ti dva kohouti na dvorečku české poezie jsou právě Nezval a Halas. Poezie se tehdy formovala, ale zhusta i psala na kavárenských stolicích. A tam se Halas a Nezval prostě míjeli, ba dlouhá léta se ani nespátřili. Po letech se setkali až v květnu roku 1945 na půdě ministerstva informací, jehož sekčními šéfy se oba stali. Halas vedl publikační odbor, Nezval film. Mnozí dávali tehdy často k lepšímu nezvalovské anekdoty, mnohé byly ostatně neodolatelné. Od společné cesty do SSSR v roce 1947, kde tehdy Nezval onemocněl, Halas už tyto historky neznášel. Musilo tam dojít k jejich sblížení, aspoň Halas

to tak chápal. Hned po Halasově smrti napsal Nezval tři smuteční básně, které také recitoval na katafalku postaveném uprostřed kunštátakého „rynků“. Když několik týdnů poté na spisovatelské konferenci Stoll polemicky vystoupil proti tvorbě Halasově, Nezval na to ihned improvizovaně zareagoval, mírně, spíše s lidskými nežli literárními argumenty, se Halase zastal. Když jsem později sestavoval zmíněný výbor HLAD, nedopídlil jsem se tohoto textu. Posléze však vyšel, a to v 26. svazku Díla. Nezval byl prostě „příliš zaujat pro svůj způsob“ básnění a měl vůči Halasovi výhrady z hlediska své poetiky. Jeho vztah byl velice proměnlivý, vrtkavý. Tak třeba v roce 1954 napsal na výzvu E.F. Buriana pro večer Halasovy poezie projev, který možno označit za prohalasovský. Neproměsl jej však. Dnes jej rovněž najdeme v tom svazku spisů. Na sjezdu spisovatelů v roce 1956 pak vlastně opakoval tvrdou kritiku z roku 1930! Tam potom vystoupil nezapomenutelně František Hrubín a Halas se pak pozvolna vracel do literatury...”

Po válce redigoval Ludvík Kundera brněnský měsíčník BLOK, jehož šéfredaktorem byl malíř František Kaláb. Byla to skutečná revue pro všechna umění, ve velkém formátu a na křídě, a systematicky obeznamenovala publikum se vším, od čeho jsme okupační dobou byli odříznuti. V devětačtyřicátém, když Blok zanikl, přešel L. Kundera do Rovnosti a vedl tam kulturní rubriku. Spolupracoval s Rovností hned od roku 45, kdy tam ještě byl Oldřich Mikulášek, tam pak po tři roky sdílel společnou místnost s Janem Skácelem.

– „Když Honza Skácel slavil nedávno šedesátku, přemýšleli jsme, co mu dát. Běhýn jednoexemplářový ‚sborník‘ nám už připadal jakási otřelý. Navrhl jsem nakonec, abychom

mu dali kufr. Výtvarníci jej vyzdobili a každý mu dal dovnitř, co chtěl. Ode mne to byla „Kapitola z nenapsaných memoárů“. Připomněl jsem tam naše četné společné aféry, ale i dobu, kdy Honza za dávných sedánek s Františkem Halasem sedával vždycky vzadu a mlčel třeba čtyři nebo pět hodin. Ty vzpomínky jsem nedopsal, došel mi totiž ruční papír a tak jsem je přerušil uprostřed věty. Fragment 1...“ A potom znenadání: „Oldřich Mikulášek je vlastně jeden z posledních básníků - pěvců. Je to u něho už v postoji, v gestech.“

Po pomlce : Jak to máte se splněnými nebo nesplněnými sny ?

- „Omezil bych to na sny editorské. Jsem tři, vlastně čtyři. Jdnoho už jsem se dočkal, je to má největší letošní radost: Veškerá poezie Oldřicha Wenzla. Druhý sen se splní bohdá zjara, až budou dokončeny Halasovy spisy, jejichž jsem spolueditorem a do nichž jsem napsal pět obsáhrných předmluv. Třetí sen se začal realizovat prvním svazkem už v roce 1959, málem před čtvrtstoletím!, a pořád chybějí ještě tři svazky. Mám na mysli Spisy Bertolta Brechta, devitisvazkové. Vydáváme je spolu s Rudolfem Vápeníkem, na před k nám patřil ještě Jan Grossman, ale ten už zcela propadl režisérské specializaci. S těmi spisy bude ještě hodně práce, ale hlavně, kdyby nakladatelství zvýšilo tempo!...“

+ A ten čtvrtý sen?

- „Aha. Vydát výbor z poezie Jana Zusky.“

+ ?

- „! -Doufám, že ten vykřičník bylo slyšet. Tvořili jsme kdysi - Wenzl, Zuska a já - takovou zvláštní tříčlennou podskupinu - „školu básnickou“ se sídlem na Mělnice. Zuskovi vyšla roku 48 v Mladé Boleslavi sbírka, jmenovala se Potmě. Ale jinak to byl úžasně neprábojný člověk. Za deset posledních let jeho života se mi nepodařilo přimět ho k tomu, aby si sedl na tramvaj, později na metro a odjel do vnitřní Prahy a v Panské ulici zaklepal na jedny dveře. Kde byl ostatně ohlášen! Je to můj velký dluh...“

+ Existuje rozdíl mezi poezií a prózou?

- „Prudký skok... V posledních desíletích se ty rozdíly velice zastírají, to i ono přesahuje, prolíná se a směšuje. Próza se vyznačuje příběhovitostí. Hnutí tzv. nového románu před lety příběh programaticky necítilo. A přece se tam kdysi zadem opět jaksi dostával. Takže nad některými knihami se dalo dokonce odpovědět na pověstnou otázku učitele žákovi: „Vypřávejte obsah!“ To, co člověka nutí k tomu, aby se vyjadřoval veršem, je možná schopnost navazovat zakřivané krátké spojení. Na malou plochu položit zmatek světa, dnešní labyrint - to je snad smysl poezie, chceme-li vůbec cítit k tak vznešeným pojmům. Ale třeba se mýlím. Sám se poezií neustále obírám, tak jakýpak nadhled? Zajímá mě v poezii princip koláže, prostě: nůžky a lepidlo. Halas pracuje ve sbírce A co? s citáty. Úvodní básně

Hrubínovy Hirošimy je celá složena z citátů. Technikou koláže se zvláštním důrazem na meziveršové předěly udělal Hrubín báseň i z Gagarinova vyprávění o prvním obletu zeměkoule. Ještě něco jiného. Udivuje mě, že většina antologií české poezie téměř zcela opomíjí báseň v próze, básnickou prózu. Chystám už řadu let v Lipsku antologii české poezie počínaje 10. stoletím a snažím se tam báseň v próze přece jen prosadit. Zařadil jsem například jeden sen Erbenův a jeden Máchův, opomíjené Nezvalovy básně v próze, například ze sbírky Nápisy na hroby. Abych se vrátil k vaší otázce. Velkolepé setření mezi poezií a prózou, mezi banálním a výsostným vidíme ve Slépějích Jakuba Demla. To není časopis, je to prostě 26 svazků, které vycházely v průběhu asi 23 roků. Myslím, že nejpronikavěji v tomto století působí knihy, které se nedaří zařadit pod nálepku jednoho žánru: Proust, Joyce, Musil. Každý to zmáhá úplně jinak! Z téhož rodu, byť opět zcela odlišná a značně útlejší, je předposlední kniha Maxe Frische s indiánským názvem Montauk. Jsou to vzpomínky, deník, novela, filozofie, fantazie, obrázky - - a zároveň to není nic z toho. Kdybych byl mladší a nemusil obrábět tolikero řemesel, hned bych se - - - Ale dost, snů už bylo příliš!"

A v Kunštátě česali jablka. Jabloně byly ještě stále rozcuchané.

Zbyněk Fišer

Toto číslo vyšlo 30. 4. 1983

F Ó R U M

časopis FO SSM filozofické fakulty UJEP v Brně

Předsedkyně redakční rady: PhDr. Miluše Juříčková
 Výkonný redaktor: Jiří Trávníček
 Technický redaktor: Josef Soukal
 Grafická úprava: Yveta Foralová
 Redakční rada: PhDr. Pavel Boček, Zbyněk Fišer,
 Zuzana Kupková, Gustav Novotný, Hana Pospěchová,
 František Ryčl, Miloš Voráč, Miroslav Zelinský

Vychází šestkrát za školní rok. Náklad 170 kusů.
 Neprodejné. Pouze pro vnitřní potřebu filozofické fakulty.

Strojem psané příspěvky přijímají všichni členové redakční rady a sekretariát FV SSM.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

